

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ของหลักสูตรว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และยังสามารถกำหนดสมรรถนะของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมในแต่ละด้าน ดังนี้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

จะเห็นว่าสมรรถนะของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นทักษะที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้และฝึกฝนจนเกิดเป็นทักษะ เนื่องจากทักษะดังกล่าวนี้ จะส่งเสริมให้นักเรียน สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในการทำงานในอนาคต อันมีรายละเอียด และลักษณะสำคัญที่จะสะท้อนหรือบรรยายถึงทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน ได้ดังต่อไปนี้ 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ประกอบด้วย

1. ทักษะด้านสารสนเทศ ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูล ได้อย่างทันท่วงทีและประเมินความถูกต้องของข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ สามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลได้อย่างสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า รู้จักใช้เครื่องมือและจัดการกับการไหลเวียนของข้อมูลที่ไหลบ่าเข้ามาพร้อมกันจากหลายแหล่ง ได้อย่างเป็นระบบ เข้าใจประเด็นทางจริยธรรม และทางกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ

2. ทักษะด้านสื่อ ความเข้าใจและใช้สื่อที่เหมาะสมที่สุด โดยใช้เครื่องมือ คุณลักษณะของสื่อที่เหมาะสมกับงาน ใช้ประโยชน์ของสื่อได้เหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย และความหลากหลายทางวัฒนธรรม

3. ทักษะด้านไอซีที การรู้จักใช้เครื่องมือในการสร้างสรรค์สื่อด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม รู้จักใช้เทคโนโลยีในฐานะเครื่องมือในการทำวิจัย จัดการ และสื่อสารข้อมูล ได้อย่างเหมาะสม

ในขณะเดียวกันนี้กลุ่ม Partnership for 21st Century Skills ได้มีการพัฒนากรอบการเรียนรู้สำหรับ ศตวรรษที่ 21 ซึ่งกรอบนี้จะอธิบายถึงทักษะของนักเรียนที่ต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญ โดยจะต้องมี การผสมผสาน เนื้อหา ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญเฉพาะ การเข้าใจ และรอบรู้ในด้านต่าง ๆ (literacies) เพื่อจะประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงานในอนาคต สามารถสรุปทักษะสำคัญที่เด็กและเยาวชนควรมีได้ว่า ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม หรือ 3R และ 4C ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้ 3 R ได้แก่ การอ่าน (Reading), การเขียน (Writing) และ คณิตศาสตร์ (Arithmetic) และ 4C ได้แก่ Critical Thinking (การคิดวิเคราะห์), Communication (การสื่อสาร) Collaboration (การร่วมมือ) และ Creativity (ความคิดสร้างสรรค์) รวมถึงทักษะชีวิตและอาชีพ และ ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยี และการบริหารจัดการด้านการศึกษแบบใหม่ (วิจารณ์ พานิช. 2555 : 16-21)

จากความสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสริมสร้างทักษะด้านไอซีทีให้แก่ผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนได้มีทักษะที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในยุคศตวรรษ ที่ 21 การเสริมสร้างทักษะทางด้านไอซีทีวิธีหนึ่งที่น่าสนใจคือ การอบรม โดยสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือนได้ให้ความหมายไว้ว่า การอบรมหรือการฝึกอบรม หมายถึงกระบวนการหรือ ขั้นตอนการปฏิบัติที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ หรือความชำนาญ ตลอดจนประสบการณ์ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นการจัดการอบรมจึงเป็นระบบการเรียนรู้ที่ฝึกให้คนมีระเบียบวินัยในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตัวผู้เรียน สามารถรู้ความก้าวหน้าของตนเองเป็นระยะ สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาและในแง่การลงทุนในการศึกษาพบว่า การให้ความรู้ในลักษณะนี้เป็นการลงทุนที่ถูกลง ค่าตลอดจนส่งเสริม ให้ผู้เรียนได้ทำการศึกษาเฉพาะทางเพื่อเสริมความรู้ด้านที่ตนสนใจ

ชุดฝึกอบรมเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่ยังจัดว่าเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา มีความเหมาะสมต่อการนำมาใช้ฝึกอบรม และมีลักษณะเป็นกระบวนการที่เบ็ดเสร็จในตัว ตอบสนองความต้องการเฉพาะเรื่องได้ ใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาใหม่ๆเป็นส่วนประกอบ ใช้ระยะเวลาที่สั้น มีการกำหนดจุดประสงค์อย่างแน่นอน กิจกรรมที่ใช้เปิดโอกาสให้แสดงความคิดสร้างสรรค์โดยอิสระ ผู้อบรมสามารถตรวจกิจกรรมที่ใช้เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ มีการติดตามผลการเรียนของผู้เรียนได้ เน้นการใช้สิ่งเร้าและการตอบสนองโดยอาศัยเทคโนโลยีทางการศึกษา (บุษรา สว่างลเพ็ชร. 2548 : 36) ชุดฝึกอบรมที่ดีจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อให้การอบรมมีประสิทธิภาพ และในการจัดการอบรมควรใช้รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการอบรม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด การจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP ถือเป็นเทคนิคที่เหมาะสม กระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP คือ กระบวนการที่ผู้สอนได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยผ่านขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นสนใจปัญหา (Motivation) 2) ขั้นศึกษาข้อมูล (Information) 3) ขั้นพยายามหรือขั้นของการนำมาใช้ (Application) และ 4) ขั้นสำเร็จผล (Progress) เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น เพื่อเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบรับกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะแห่งศตวรรษ ที่ 21 ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะพัฒนาชุดฝึกอบรม เรื่อง การผลิตสื่อวีดิทัศน์ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP ผู้วิจัยคาดหวังว่า ชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นจะมีคุณภาพสามารถใช้ในการอบรมได้ มีการจัดกิจกรรมที่เป็นขั้นตอน มีความน่าสนใจ ดึงดูดความสนใจของผู้เข้ารับการอบรม ส่งผลให้การอบรมมีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในกระบวนการอบรมผลิตสื่อวีดิทัศน์ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP อันจะส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เข้ารับการอบรมให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้อย่างยิ่ง

คำถามของงานวิจัย

1. ชุดฝึกอบรม เรื่อง การผลิตสื่อวีดิทัศน์ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP เป็นอย่างไร
2. ผลการเรียนรู้ของผู้ที่เข้ารับการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น เป็นอย่างไร
3. ความพึงพอใจของผู้ที่เข้ารับการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรม เรื่อง การผลิตสื่อวีดิทัศน์ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP
2. เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ของผู้ที่เข้ารับการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่เข้ารับการอบรมด้วยชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น

สมมติฐานของงานวิจัย

ผลการเรียนรู้ของผู้ที่เข้ารับการอบรมด้วยชุดฝึกอบรม เรื่อง การผลิตสื่อวีดิทัศน์ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP ที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนทดสอบหลังการอบรมสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนการอบรม

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 30 คน โดยเลือกผู้สมัครเข้าร่วมการอบรมในรุ่นที่ 2

2. กรอบเนื้อหาสาระที่นำมาวิจัย

เนื้อหาที่นำมาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำมาจาก รายวิชาการนำเสนอสื่อผสม (ง30241) หน่วยการเรียนรู้เรื่อง หลักการผลิตวีดิทัศน์ แบ่งออกเป็น 4 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานการสร้างวีดิทัศน์

หน่วยที่ 2 Pre-Production (การเตรียมการก่อนการผลิต)

หน่วยที่ 3 Production (การดำเนินการถ่ายทำ)

หน่วยที่ 4 Post-Production

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น

ชุดฝึกอบรมการผลิตสื่อวีดิทัศน์ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP

3.2 ตัวแปรตาม

1. คุณภาพของชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น
2. ผลการเรียนรู้ของผู้ที่เข้ารับการอบรม
3. ความพึงพอใจของผู้ที่เข้ารับการอบรม

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาตามรูปแบบ ADDIE MODEL (มนต์ชัย เทียนทอง, 2554 : 131) ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 ในการวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรต้นได้แก่ ชุดฝึกอบรมการผลิตสื่อวีดิทัศน์ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP และ ตัวแปรตามที่ได้คือ คุณภาพของชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้น ผลการเรียนรู้ของผู้ที่เข้ารับการอบรม และ ความพึงพอใจของครูที่เข้ารับการอบรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดฝึกอบรม หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ประกอบการอบรม เรื่อง การผลิตสื่อวีดิทัศน์ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP ได้แก่ คู่มือการอบรม ตัวอย่างสื่อ แบบฝึกหัด ใบงาน และแบบทดสอบวัดความรู้

กระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP หมายถึง การจัดการเรียนรู้ โดยผ่านกระบวนการ 4 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นสนใจปัญหา (Motivation) 2) ขั้นศึกษาข้อมูล (Information) 3) ขั้นพยายามหรือขั้นการนำไปใช้ (Application) และ 4) ขั้นสำเร็จผล (Progress)

การผลิตสื่อวีดิทัศน์ หมายถึง การผลิตสื่อนำเสนอที่สร้างมาจากภาพเคลื่อนไหวสั้นๆ มาต่อกัน หรือ สร้างมาจากภาพนิ่งหลายๆภาพมาเล่าเรื่อง แล้วนำเสนอในรูปแบบภาพเคลื่อนไหว มีเสียงประกอบ

คุณภาพของชุดฝึกอบรม หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อเครื่องมือที่ใช้ประกอบการอบรม เรื่อง การผลิตสื่อวีดิทัศน์ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP โดยใช้แบบประเมินเครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นเครื่องมือในการประเมิน

ผลการเรียนรู้ หมายถึง ผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรมที่ได้รับจากการอบรมด้วยชุดฝึกที่พัฒนาขึ้น โดยประเมินจาก 2 ส่วน ดังนี้

1. คะแนนก่อนการอบรม และหลังการอบรม วัดจากแบบทดสอบวัดความรู้ผู้เข้าอบรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2. การประเมินชิ้นงานของผู้เข้าอบรม โดยใช้แบบประเมินชิ้นงานที่พัฒนาขึ้น ความพึงพอใจ หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมที่มีต่อการอบรมด้วยชุดฝึกอบรม การผลิตสื่อวีดิทัศน์ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น วัดเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ชุดฝึกอบรมการผลิตสื่อวีดิทัศน์ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบ MIAP ที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยหลักสูตรการอบรม คู่มือการอบรม ตัวอย่างสื่อ แบบฝึกหัด ใบงาน แบบทดสอบวัดความรู้

2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตสื่อวีดิทัศน์มากขึ้น

3. เป็นแนวทางการวิจัยให้แก่ผู้สนใจทั่วไป